

فصلنامه علمی-پژوهشی
توسعه اجتماعی
(توسعه انسانی سابق)

فصلنامه توسعه
اجتماعی

صفحه ی اصلی وب سایت مجله:
www.qjssd.scu.ac.ir
شاپا الکترونیکی: ۶۴۴۴-۲۵۸۸
شاپا چاپی: ۳۲۰۵-۲۵۳۸

مقایسه عوامل اجتماعی مؤثر بر سبک زندگی سلامت محور مادران و دختران شهر سیرجان

بتول گلپایگانی*، سوده مقصودی**¹⁵

کارشناسی ارشد، گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران.

ایمیل: golpaygani74@gmail.com

** دانشیار، گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کرمان، ایران.

(نویسنده ی مسئول)

ایمیل: smaghsoodi@uk.ac.ir

ارکید: (۰۰۲۰-۲۸۶۲-۰۰۰۲-۰۰۰۰)

آدرس پستی: ایران، کرمان، کرمان، بزرگراه امام خمینی، میدان پژوهش، دانشگاه شهید باهنر کرمان، کد پستی

۷۶۱۶۹۱۳۴۳۹

اطلاعات مقاله	واژگان کلیدی
تاریخ دریافت: ۱۱ اسفند ۱۴۰۱	مادران
تاریخ بازنگری: ۲۹ مهر ۱۴۰۲	دختران
انتشار آنلاین: خرداد ۱۴۰۳	عوامل اجتماعی
	سبک زندگی سلامت محور
	ایران

اطلاعات تکمیلی:

این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد خانم بتول گلپایگانی در رشته علوم اجتماعی به راهنمایی دکتر سوده مقصودی در دانشگاه شهید باهنر کرمان است.

قدردانی: از تمامی افراد و مؤسساتی که در انجام این تحقیق مؤلف را مساعدت نمودند، قدردانی می‌شود.

تضاد منافع: نویسنده مقاله اعلام می‌کند که در انتشار مقاله ارائه شده تضاد منافی وجود ندارد.

منابع مالی: نویسنده (ها) هیچگونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده اند.

ارجاع به مقاله:

گلپایگانی، بتول و مقصودی، سوده (۱۴۰۳). مقایسه عوامل اجتماعی مؤثر بر سبک زندگی سلامت‌محور مادران و دختران شهر سیرجان، فصلنامه توسعه اجتماعی، (۳)، ۱۸، ۱۳۰-۱۰۳.

doi 10.22055/qjst.2024.43195.2797

چکیده گسترده

معرفی:

سبک زندگی سالم روشی از زندگی است که خطر بیماری شدید یا مرگ زودرس را کاهش داده سازگاری فرد با محیط را بالا برده و به کمک آن می‌توان از جنبه‌های بیشتری از زندگی لذت برد. توجه به سبک زندگی مردم یک جامعه یکی از مسائل مهم مورد توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان در هر کشوری است. سبک زندگی افراد، به ویژه از این منظر اهمیت زیادی دارد که تأثیر فراوان و مستقیمی بر رفتار و عملکردهای افراد یک جامعه دارد و در نتیجه سیاست، اقتصاد و حتی توسعه‌ی جوامع را تحت تأثیر قرار می‌دهد. زیر بنای توسعه‌ی انسانی در هر جامعه‌ای، نیروی انسانی آن جامعه است و در بخش توسعه‌ی نیروی انسانی، زنان در نقش مادر، همسر و دختر نقش اساسی را بر عهده دارند. زنان به علت نقش‌های چندگانه، فرزندزا بودن در طول دوره زندگی خود و یا مشغله کاری زیاد با انواع مشکلات دست و پنجه نرم می‌کنند. دختران نیز با مسائل و مشکلات دیگری روبرو هستند اغلب دختران در ایران به علت بیکاری، عدم وجود مهارت‌های ارتباطی و شغلی، ناآشنایی با روش‌های ارتباطی مؤثر، شرایط کاری نامساعد، افزایش سن ازدواج درگیر اوقات فراغت ناسالم یا رفتارهای پرخطر می‌شوند که می‌تواند سلامت آن‌ها را تهدید نماید. با توجه به موارد فوق هدف مطالعه حاضر مقایسه عوامل اجتماعی مؤثر بر سبک زندگی سلامت‌محور مادران و دانش‌آموزان دختر در مقطع متوسطه دوم شهر سیرجان بود.

متدولوژی:

این تحقیق به روش پیمایش انجام گرفت. جامعه‌ی آماری پژوهش، شامل دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم (پایه‌های دهم، یازدهم و دوازدهم) شهر سیرجان به همراه مادران آن‌ها می‌باشد. طبق آمار به دست آمده از سازمان آموزش و پرورش شهر سیرجان تعداد دانش‌آموزان دختر ۳۷۶۸ نفر بودند. حجم نمونه ۳۵۰ نفر محاسبه شد و نمونه‌گیری به روش خوشه‌ای از مدارس گوناگون صورت گرفت. ابزارگردآوری

داده‌ها، پرسشنامه استاندارد سبک زندگی سلامت محور والکر و همکاران (۱۹۸۷) و جهت بررسی عوامل اجتماعی (حمایت اجتماعی، آگاهی اجتماعی، سرمایه اجتماعی، احساس بی‌قدرتی) از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. سپس پرسشنامه‌های تهیه شده در اختیار دختران قرار گرفت و از آن‌ها خواسته شد که یکسری پرسشنامه را خودشان و یکسری پرسشنامه را مادران شان تکمیل کنند. در نهایت ۷۰۰ پرسشنامه (۳۵۰ مادر) و (۳۵۰ دختر) جمع آوری شد.

یافته‌ها:

بیشترین تعداد پاسخگویان برای مادران در رده سنی بین ۴۰ تا ۴۴ سال و برای دختران در رده سنی بین ۱۵ تا ۱۹ سال قرار داشتند. حدود ۴۰ درصد مادران دارای تحصیلات دیپلم و ۴۶/۵۷ درصد جامعه دختران در پایه یازدهم مشغول به تحصیل بودند. نتایج حاصل از بررسی میانگین متغیرها نشان داد که در جامعه آماری مادران بیشترین میزان میانگین متعلق به شاخص حمایت اجتماعی و کمترین میزان میانگین مربوط به شاخص سرمایه اجتماعی بود. همچنین در جامعه آماری دختران بیشترین میزان میانگین متعلق به شاخص سبک زندگی سلامت محور و کمترین میزان میانگین مربوط به سرمایه اجتماعی بود. یافته‌های پژوهش نشان داد که مؤلفه حمایت اجتماعی، آگاهی اجتماعی، سرمایه اجتماعی، احساس بی‌قدرتی، ارتباط مثبت و معنی‌داری با سبک زندگی سلامت محور مادران و دختران دارد. اثر حمایت اجتماعی و آگاهی اجتماعی بر روی سبک زندگی سلامت محور مادران نسبت به دختران نزدیک‌تر و قوی‌تری بود. همچنین اثر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی و احساس بی‌قدرتی بر روی سبک زندگی سلامت محور دختران نسبت به مادران نزدیک‌تر و قوی‌تری بود.

نتیجه:

مطالعه حاضر با هدف مقایسه عوامل اجتماعی مؤثر بر سبک زندگی سلامت‌محور در بین مادران و دختران شهر سیرجان بود که با استفاده از روش پیمایش انجام شد. در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که بین متغیرهای حمایت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، آگاهی اجتماعی و احساس بی‌قدرتی با سبک زندگی سلامت‌محور مادران و دختران رابطه مثبت و معنی‌داری وجود داشت. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش تاج بخش و احمدی (۱۴۰۲)، الماسی (۱۳۹۷)، فانگ و همکاران (۲۰۱۷) عباس زاده و همکاران (۱۳۹۱) هماهنگ بود. در پایان بر اساس یافته‌های تحقیق پیشنهاد می‌شود که در برنامه‌ریزی

درسی مدارس، برنامه‌های آموزشی سلامت‌محور را به منظور ارتقاء دانش سلامت دختران قرار دهند. دوره‌های آموزشی مرتبط، برای فرهنگ‌سازی و آشنا کردن هر چه بیشتر مادران با مفاهیم سلامت، بهداشت و تغذیه، برگزار شود.

منابع:

Abbaszadeh, M., Alizadeh Kakah, M. B., Badri Gregari, R., & Vedadhir, A. (2013). "Investigating the social and cultural factors affecting the self-care lifestyle of citizens", *Social-Cultural development studies*, 1(1), 119-141. (Persian).

Aeenparast, A., Farzadi, F., Mafton, F., Azin, A., Omidvari, S., Jahangiri, K. (2011). "People's knowledge on health and Life style", *Payesh*, 10(4), 533-535. (Persian).

Almasi, M. (2018). "Determinants of the Elderly's Healthy Lifestyle in Ilam", *IJN*, 31(111), 75-85. (Persian).

Afshani, A. & Mohammadi, N. (2015). "The Relationship between Social Capital and Social Support among Patients with Diabetes in Yazd", *Journal of Social Work Research*, 2(6), 41-75. (Persian).

Ahmadi, Y., Mohamadzadeh, H., Aliramaie, S. (2016). "Relationship between Types of Capital and Healthy Lifestyle in Sanandaj Women", *refahj*. 16(61), 107-139. (Persian).

Ahmadi, A., & Rosta, F. (2014). "Health Promoting Life Style among Women of Reproductive Age (Case Study of Shiraz City)", *Woman in Development & Politics*, 11(4), 543-558. (Persian).

Amini Rarani, M., Mousavi, M T., & Rafiey, H. (2011). "Correlation of Social Capital with Social Health in Iran", *Refahj*, 11(42), 203-228. (Persian).

Bavazin, F., & Sepahvandi, M A. (2018). "The study of the relationship between social support and social and psychological well-being among elderly people in city of khorramabad in 2017", *Nursing and Midwifery Journal*, 15(12), 931-938. (Persian).

Christensen, V. T., & Carpiano, R. M. (2014). "Social class differences in BMI among Danish women: applying Cockerham's health lifestyles approach and Bourdieu's theory of lifestyle", *Social Science & Medicine*, 112, 12-21.

Dehghani, H. (2015). *Investigating the relationship between lifestyle and social health of working women and housewives in Kerman. Master's Thesis, Shahid Bahanrakerman University.* (Persian).

Delpasand, K., Ayar, A., Khani, S., & Mohammadi, P. (2012). "Social Support and Crime; the Comparative Study of Criminal and Non-Criminal Youth in Ilam", *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 1(2), 89-120. (Persian).

Ehsan, A., Klaas, H. S., Bastianen, A., & Spini, D. (2019). "Social capital and health: a systematic review of systematic reviews", *SSM-population health*, 8, 100425.

Fatahi, H., Haghghatian, M., & Hashemianfar, S. (2019). "Investigating the socio-cultural factors associated with life style of youth in Isfahan", *Journal of Iranian Social Development Studies*, 12(45), 159-172. (Persian).

Fang, J., Wang, J. W., Li, J., Li, H., & Shao, C. (2017). "The correlates of social capital and adherence to healthy lifestyle in patients with coronary heart disease", *Patient preference and adherence*, 11: 1701-1707.

Fatehi, A., & Ekhlasi, E. (2013). "Factors Affecting Social Capital: A Case Study of Female Pre-University Students of Shiraz", *Social Development & Welfare Planning*, 5(14), 145-182. (Persian).

Ghoncheh, S., & Golpour, R. (2022). "The Relationship between Resilience and Social Support with Social Health in Students: The Moderating role of Self-compassion", *Quarterly Social Psychology Research*, 12(45), 45-64. (Persian).

Gahanbakhsh, E., & Hashemi, M. (2014). "Study Health-Based Life Style Aspects in Shushtar Residents", *Development of nursing in health*, 5(8 and 9), 83-89. (Persian).

Ghaderi, M., Maleki, A., Haghjoo, M. (2015). "The role of social capital in healthy lifestyle promotion among people with coronary artery disease", *Cardiovascular Nursing Journal* 2(4), 24-35. (Persian).

Haghghatian, M., & Heidarkhani, H. (2014). "An Analysis of the relationship between the dimensions of social capital and Residents' view on urban development (Case of study: city of Kermanshah)", *Journal of Urban - Regional Studies and Research*, 5(20), 67-88. (Persian).

Haidar, A., Ranjit, N., Archer, N., & Hoelscher, D. M. (2019). "Parental and peer social support is associated with healthier physical activity behaviors in adolescents: A cross-sectional analysis of Texas School Physical Activity and Nutrition (TX SPAN) data", *BMC public health*, 19(1), 1-9.

Kia, A., & Hosseinpour, J. (2012). "The role of media in the development of health and social welfare", *Society, Culture and Media Quarterly*, 1(2), 114-95. (Persian).

Khwaja Nouri, B., Rouhani, A., & Hashemi, S. (2011). "The relationship between lifestyle and body image of women in Shiraz", *Cultural Research Quarterly*, 4(1), 103-79. (Persian).

Kanig, M., & Eroglu, K. (2020). "Investigation of the relationship between the level of perceived social support and healthy lifestyle behaviors of pregnant women", *Journal of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemsireleri Dernegi*, 11(4), 333-340.

Kabiri, A., saadati, M., & Ghasemi, E. (2019). "A Study of the Role of Virtual Social Networks in Explaining Students' Political Awareness", *New Media Studies*, 5(19), 231-260.

Larsson, S. C., Kaluza, J., & Wolk, A. (2017). "Combined impact of healthy lifestyle factors on lifespan: two prospective cohorts", *Journal of internal medicine*, 282(3), 209-219.

Mak, Y. W., Kao, A. H., Tam, L. W., Virginia, W. C., Don, T. H., & Leung, D. Y. (2018). "Health-promoting lifestyle and quality of life among Chinese nursing students", *Primary health care research & development*, 19(6), 629-636.

McKinley, C. J., & Wright, P. J. (2014). "Informational social support and online health information seeking: Examining the association between factors contributing to healthy eating behavior", *Computers in Human Behavior*, 37, 107-116.

Mousazadeh, S., & Alizadeh Aghdam, M. B. (2016). "Studying the relation between social capitals and health based life style of students in University of Tabriz", *Sociological studies*, 9(30), 81-93. (Persian).

Mahdizadeh, M., & Khashai, R. (2015). "The role of the media in choosing health-oriented lifestyles (with an emphasis on the media consumption of the citizens of Tehran)", *Communication research*, 25(2), 51-78. (Persian).

Mazloomi Mahmood abadi, S., Rezaadeh mehrizi, M., Askari shahi, M., & Vakili, M. (2019). "The Effect of Health-Based Intervention on Knowledge, Attitude and Practice of First-Grade High School Students", *Toloo behdasht*, 18(1), 1-16. (Persian).

Nabavi, A., Navah, A., & Amirshirzad, N. (2013). "The Study of Influential Factors on Social Apathy (Case Study: Dezfuli Citizens Aged 18 and Over)", *Iranian Journal of Sociology*, 15(3), 132-161. (Persian).

Nouri Kourabbaslou, B., Motie Haghshenas, N., & Reza Moeini, S. (2022). "A Comparison of Health-Oriented Lifestyle of Two Groups of Iranian and Afghan Elderly (Case Study: Qarchak Elderly)", *Population Policy Research*, 7(1), 345-373. (Persian).

Naderi, H., Bani Fatemeh, H., Hariri Akbari, M. (2010). "Structural modeling of the relationship between alienation and social indifference", *social sciences*, 2, 29-59.

Parsamehr, M., & rasoulinezhad, S. P. (2015). "The Study of the Relationship between Lifestyle and Social Health among People of Talesh City", *Quarterly Journal of Social Development (Previously Human Development)*, 10(1), 35-66. (Persian).

Phillips, E. A., Comeau, D. L., Pisa, P. T., Stein, A. D., & Norris, S. A. (2016). "Perceptions of diet, physical activity, and obesity-related health among black daughter-mother pairs in Soweto, South Africa: a qualitative study", *BMC Public Health*, 16(1), 1-10.

Shahriari, A., Khalili, M., & Akbari, H. (2015). "Investigating the factors affecting the awareness of fundamental rights of the research sample: students of Ferdowsi University of Mashhad", *Applied Sociology*, 27(3), 168-147. (Persian).

Sujarwoto, S.; Tampubolon, G. (2013). "Mother's social capital and child health in Indonesia", *Social Science & Medicine*, 91, 1-9.

Tabish, S. A. (2017). "Lifestyle diseases: consequences, characteristics, causes and control", *Journal of Cardiology & Current Research*, 9(3), 00326.

Tajbakhsh, G., Ahmadi, B. (2023). "Socio-Cultural Factors Influencing the Health-Oriented Lifestyle of Young People", *Islamic Life Style*, 7 (1) :45-57. (Persian).

Vahedi, E. (2012). Comparing the difference in the lifestyle of mothers and high school girls in Jiroft city and the factors affecting it. Master's Thesis,

Department of Social Sciences, Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Baharkerman University, Iran. (Persian).

Villalonga-Olives, E., & Kawachi, I. (2017). "The dark side of social capital: A systematic review of the negative health effects of social capital", *Social science & medicine*, 194, 105-127.

Velten, J., Bieda, A., Scholten, S., Wannemuller, A., & Margraf, J. 2018. "Lifestyle choices and mental health: a longitudinal survey with German and Chinese students", *BMC Public Health*, 18(1), 1-15.

Wu, F., & Sheng, Y. (2019). "Social support network, social support, self-efficacy, health-promoting behavior and healthy aging among older adults: A pathway analysis", *Archives of gerontology and geriatrics*, 85, 103934.

Yuan, M., Yue-Qun, C., Hao, W., & Hong, X. (2021). "Does Social Capital Promote Health? Social indicators research", 1-24. Advance online publication.

Zahid Zahadani, S., & Zohri Bidgoli, M. (2011). "Urban management and explaining the social participation of citizens in the municipality", *Urban Sociological Studies*, 2(5), 120-83. (Persian).